

شماره چاپ: ۸۲۳

دوره دهم - سال دوم

شماره ثبت: ۳۷۲

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶/۱۲/۲۱

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری»

۷. فصل پنجم - فناوری اطلاعات و خدمات اداری

کد موضوعی: ۲۸۰

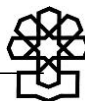
شماره مسلسل: ۱۶۰۸۸

آذرماه ۱۳۹۷

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۲	مقدمه.....
۳	اسناد بالادستی مرتبط با فصل فناوری اطلاعات و خدمات اداری.....
۶	بررسی مواد فصل پنجم لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری.....
۲۲	جمع‌بندی.....
۲۳	منابع و مأخذ.....

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری» ۷. فصل پنجم - فناوری اطلاعات و خدمات اداری

چکیده

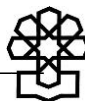
گزارش حاضر با هدف بررسی فصل پنجم لایحه «اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری» تدوین شده است. در این گزارش بندهای «۲۲» تا «۲۵» لایحه مذکور مورد بررسی قرار گرفته است. این بندهای لایحه متناظر با مواد «فصل پنجم - فناوری اطلاعات و خدمات اداری» از قانون مدیریت خدمات کشوری است. فصل مذکور به چارچوب‌های قانونی اجرای دولت الکترونیک و بهره‌مندی از مزایای آن در دستگاه‌های اجرایی کشور می‌پردازد. تغییرات لایحه نسبت به قانون آزمایشی مدیریت خدمات کشوری نشان از تغییر در سیاستگذاری و راهبری اجرای دولت الکترونیک در کشور دارد. در این گزارش، احکام فصل پنجم لایحه و قانون مدیریت خدمات کشوری با بهره‌گیری از نظرات خبرگان دستگاه‌های اجرایی مورد بررسی قرار گرفته و تحلیل‌ها و پیشنهادهای اصلاحی ارائه شده است. محورهای مختلف پیشنهادها به موضوعات: بلوغ الکترونیکی فرایندهای مورد عمل دستگاه‌ها، بهبود کیفیت و کمیت ارائه خدمات، واحدهای خدمات‌رسانی الکترونیکی غیردولتی، صرفه‌جویی و بهره‌برداری مناسب از ساختمان‌ها و فضاهای اداری و مسئولیت‌ها در موضوع دولت الکترونیک معطوف است.

مقدمه

لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری دارای یک ماده واحده و ۶۷ بند است. بندهای «۲۲» تا «۲۵» این لایحه تغییرات پیشنهادی مواد (۳۶) تا (۴۰) قانون مدیریت خدمات کشوری است که تغییرات عمده‌ای در سیاستگذاری و راهبری استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات به‌ویژه دولت الکترونیک محسوب می‌شود. مواد (۳۶) تا (۴۰) قانون مدیریت خدمات کشوری اقداماتی را در چهار محور توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات، توسعه خدمات الکترونیک، اطلاع‌رسانی الکترونیک و اصلاح فرایندهای دولت به کمک فناوری اطلاعات و ارتباطات ترسیم کرده بود. این مدل به‌کارگیری مزایای فناوری اطلاعات و ارتباطات در بخش حاکمیت با برنامه‌های پنج‌ساله پنجم و ششم نیز از طریق احکام متعدد تقویت شده است، اما در لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری تغییرات اساسی نسبت به رویکردهای گذشته پیشنهاد شده است. لایحه مذکور بیشتر وظایف نهادها و دستگاه‌های متولی دولت الکترونیک و خدمات الکترونیک را مورد تجدیدنظر قرار می‌دهد. مواد این لایحه به‌گونه‌ای تنظیم شده که وظایف بعضی از دستگاه‌ها در خصوص دولت الکترونیک کاسته می‌شود و در عوض وظایف دستگاه‌های دیگر در این حوزه گسترش می‌یابد.

مواد لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات از چند منظر قابل بررسی است:

۱. تعارضات احتمالی لایحه با قوانین بالادستی نظام و احکام قانون برنامه ششم توسعه،
۲. تعارضات احتمالی لایحه در اجرا و پیاده‌سازی احکام،

۳. تأثیرات احکام لایحه بر کسب و کارهای بخش خصوصی.
در گزارش حاضر بندهای «۲۲» تا «۲۵» لایحه «اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری» بررسی می‌شود و در هر بخش ارزیابی احکام و پیشنهادهای اصلاحی که حاصل جمع‌بندی نظرات خبرگان این حوزه است ارائه خواهد شد.

اسناد بالادستی مرتبط با فصل فناوری اطلاعات و خدمات اداری

اسناد بالادستی مختلفی ناظر به فصل پنجم لایحه (فناوری اطلاعات و خدمات اداری) بوده و ضروری است قانون‌گذار در هنگام تدوین این بخش از قانون مدیریت خدمات کشوری به این اسناد توجه داشته باشد. در این بخش، مهم‌ترین اسناد و احکام بالادستی مرتبط مانند اصول قانون اساسی و سیاست‌های کلی نظام ارائه می‌شود.

قانون اساسی

قانون اساسی به‌عنوان بالاترین قانون اسناد بالادستی شامل موارد متعددی^۱ مرتبط با فناوری اطلاعات است. بند مذکور مهم‌ترین حکم در ارتباط با فصل پنجم این لایحه است. «بند ۱۰» اصل سوم قانون اساسی یکی از وظایف نظام را ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیرضرور می‌داند.

---

۱. اصل بیست‌وپنجم، اصل چهل‌وچهارم، بند «۱۰» اصل سوم، بند «۷» اصل چهل‌وسوم و بند «۲» اصل سوم قانون اساسی مرتبط با توسعه و به‌کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در کشور هستند.

سیاست‌های کلی نظام در بخش شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای (۱۳۷۷/۷/۱۱) ابلاغی مقام معظم رهبری)

در این سیاست‌ها بر ایجاد، ساماندهی و تقویت نظام ملی اطلاع‌رسانی رایانه‌ای، توسعه کمی و کیفی شبکه اطلاع‌رسانی ملی، ایجاد دسترسی به شبکه‌های اطلاع‌رسانی جهانی صرفاً از طریق نهادها و مؤسسات مجاز، حضور فعال و اثرگذار در شبکه‌های جهانی و حمایت از بخش‌های دولتی و غیردولتی در زمینه تولید و عرضه اطلاعات، ایجاد و تقویت نظام حقوقی و قضایی متناسب با توسعه شبکه‌های اطلاع‌رسانی، توسعه فناوری اطلاعات (به‌ویژه حفاظت از اطلاعات)، اقدام مناسب برای دستیابی به میثاق‌ها و مقررات بین‌المللی و ایجاد اتحادیه‌های اطلاع‌رسانی با سایر کشورها در جهت حفظ و صیانت از هویت و فرهنگ ملی و مقابله با سلطه جهانی تأکید شده است.

سیاست‌های کلی نظام در امور امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات (افتا) (۱۳۸۹/۱۱/۲۹) ابلاغی مقام معظم رهبری)

متن کامل این سیاست‌های ابلاغی که به‌عنوان راهنمای دستگاه‌های اجرایی، تقنینی و نظارتی، خط‌مشی و جهت‌گیری نظام را در بخش مذکور تعیین می‌کند، به شرح زیر است:

۱. ایجاد نظام جامع و فراگیر در سطح ملی و سازوکار مناسب برای امن‌سازی ساختارهای حیاتی و حساس و مهم در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و ارتقای مداوم امنیت شبکه‌های الکترونیکی و سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطی در کشور به‌منظور:

- استمرار خدمات عمومی،

- پایداری زیرساخت‌های ملی،
  - صیانت از اسرار کشور،
  - حفظ فرهنگ و هویت اسلامی - ایرانی و ارزش‌های اخلاقی،
  - حراست از حریم خصوصی و آزادی‌های مشروع و سرمایه‌های مادی و معنوی.
۲. توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات با رعایت ملاحظات امنیتی.
  ۳. ارتقای سطح دانش و ظرفیت‌های علمی، پژوهشی، آموزشی و صنعتی کشور برای تولید علم و فناوری مربوط به امنیت فضای اطلاعاتی و ارتباطی (افتا).
  ۴. تکیه بر فناوری بومی و توانمندی‌های تخصصی داخلی در توسعه زیرساخت‌های علمی و فنی امنیت شبکه‌های الکترونیکی و سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطی.
  ۵. پیشگیری، دفاع و ارتقای توان بازدارندگی در مقابل هرگونه تهدید در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات.
  ۶. تعامل مؤثر و سازنده منطقه‌ای و جهانی و همکاری و سرمایه‌گذاری مشترک در حوزه‌های دانش، فناوری و امور مربوط به امنیت شبکه‌های الکترونیکی و سامانه‌های اطلاعاتی و ارتباطی با حفظ منافع و امنیت ملی.
  ۷. تعیین نهاد متولی و هماهنگ‌کننده زیر نظر دولت به منظور هدایت، نظارت و تدوین استانداردهای لازم برای حفظ و توسعه امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و ارتباطات و تهیه پیش‌نویس قوانین مورد نیاز.
  ۸. فرهنگ‌سازی، آموزش و افزایش آگاهی و مهارت‌های عمومی در حوزه افتا.
  ۹. رعایت موازین شرعی و مقررات قانونی مربوط به حفظ حقوق فردی و اجتماعی در اجرای این سیاست‌ها.

سیاست‌های کلی نظام اداری (ابلاغی مقام معظم رهبری - اردیبهشت‌ماه ۱۳۸۹) بندهای «۱۵» و «۲۵» سیاست‌های کلی نظام اداری ارتباط مستقیم با مواد فصل پنجم این لایحه دارد این بندها به شرح زیر است:

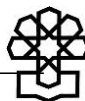
بند «۱۵» - توسعه نظام اداری الکترونیک و فراهم کردن الزامات آن به منظور ارائه مطلوب خدمات عمومی.

بند «۲۵» - کارآمدسازی و هماهنگی ساختارها و شیوه‌های نظارت و کنترل در نظام اداری و یکپارچه‌سازی اطلاعات.

بررسی مواد فصل پنجم لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری

۱. بند «۲۲» - افزایش سطح بلوغ الکترونیکی فرایندها و هوشمندسازی آنها

قانون	لایحه
<p>ماده (۳۶) - دستگاه‌های اجرایی موظفند فرایندهای مورد عمل و روش‌های انجام کار خود را با هدف افزایش بهره‌وری نیروی انسانی و کارآمدی فعالیت‌ها نظیر سرعت، دقت، هزینه، کیفیت، سلامت و صحت امور و تأمین رضایت و کرامت مردم و براساس دستورالعمل سازمان تهیه و به اجرا گذارند و حداکثر هر سه سال یکبار این روش‌ها را مورد بازبینی و اصلاح قرار دهند.</p> <p>تبصره - میزان بهره‌وری و کارآمدی فعالیت‌ها، صحت امور و رضایت مردم از خدمات دولتی براساس شاخص‌هایی که با پیشنهاد دستگاه‌های اجرایی به تأیید سازمان می‌رسد، سالیانه توسط سازمان با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط مورد اندازه‌گیری قرار گرفته و نتایج آن در ارزیابی عملکرد آنها لحاظ می‌شود.</p>	<p>ماده (۳۶) به‌شرح زیر اصلاح و تبصره آن حذف می‌شود:</p> <p>ماده (۳۶) - دستگاه‌های اجرایی مکلفند فرایندهای مورد عمل و روش‌های انجام کار خود را به‌منظور افزایش سطح بلوغ الکترونیکی فرایندها و هوشمندسازی آنها، ارتقای سطح کیفیت تصمیم‌گیری با بهره‌گیری فراگیر از فناوری اطلاعات، براساس دستورالعمل سازمان طراحی یا اصلاح کرده و مورد اجرا گذارند و به‌صورت مستمر این فرایندها را براساس تغییرات مأموریتی، ساختاری و فناوری‌های نوین مورد بازبینی و اصلاح قرار دهند.</p>

۱-۱. ارزیابی

بازبینی و اصلاح فرایندهای مورد عمل و روش‌های انجام کار دستگاه‌ها همگام با توسعه فناوری‌ها امری ضروری محسوب می‌شود که در این ماده به درستی به آن پرداخته شده است و اصلاح موردنیاز فرایندها به صورت مستمر و براساس تغییرات مأموریتی، ساختاری و فناوری‌های نوین مورد توجه قرار گرفته است، اما تکلیف ارزیابی سالیانه آنها که در تبصره ماده (۳۶) قانون وجود داشت در لایحه حذف شده است. البته در تبصره «۲» ماده (۴۰) اصلاحی لایحه، به شکل محدودی به موضوع ارزیابی سالیانه سطح کیفیت خدمات الکترونیکی پرداخته شده، اما این ارزیابی شامل فرایندها و همچنین شامل خدمات غیرالکترونیکی دولت نمی‌شود. برای برطرف کردن این ضعف لایحه پیشنهاد می‌شود تبصره ماده (۳۶) قانون با تغییرات جزئی به لایحه اضافه شود.

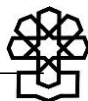
۱-۲. پیشنهاد

تبصره ماده (۳۶) قانون مدیریت خدمات کشوری با تغییرات زیر در لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری اضافه شود:

«تبصره - سطح بلوغ الکترونیکی فرایندها و میزان هوشمندسازی آنها، صحت امور و رضایت مردم از خدمات دولتی براساس شاخص‌هایی که با پیشنهاد دستگاه‌های اجرایی به تأیید سازمان می‌رسد، سالیانه توسط سازمان با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط مورد اندازه‌گیری قرار گرفته و نتایج آن در ارزیابی عملکرد آنها لحاظ می‌شود.»

۲. بند «۲۳» - بهبود کیفیت و کمیت ارائه خدمات به مردم و استقرار مدیریت دانش

قانون	لایحه
<p>ماده (۳۷) - دستگاه‌های اجرایی موظفند با هدف بهبود کیفیت و کمیت خدمات به مردم و با رعایت دستورالعمل‌های ذی‌ربط اقدامات زیر را به ترتیب انجام دهند:</p> <p>۱. اطلاع‌رسانی الکترونیکی در خصوص شیوه ارائه خدمات همراه با زمان‌بندی انجام آن و مدارکی که متقاضی باید ارائه نماید.</p> <p>۲. ارائه فرم‌های موردنیاز جهت انجام خدمات از طریق ابزار و رسانه‌های الکترونیکی.</p> <p>۳. ارائه خدمات به شهروندان به صورت الکترونیکی و حذف لزوم مراجعه حضوری مردم به دستگاه اجرایی برای دریافت خدمت.</p> <p>تبصره - مدت زمان اجرای بندهای «۱» و «۳» این ماده از تاریخ تصویب این قانون به ترتیب یک، دو و سه سال تعیین می‌گردد.</p>	<p>۲۳ - ماده (۳۷) به شرح زیر اصلاح و تبصره آن حذف می‌شود:</p> <p>ماده (۳۷) - دستگاه‌های اجرایی موظفند با هدف بهبود کیفیت و کمیت ارائه خدمات به مردم و استقرار مدیریت دانش، با رعایت دستورالعمل‌هایی که به پیشنهاد سازمان به تصویب شورای عالی اداری می‌رسد، اقدامات زیر را انجام دهند:</p> <p>الف) احصا و مستندسازی خدمات، اخذ شناسنامه منحصر به فرد برای هر خدمت از سازمان و به‌روزرسانی آنها</p> <p>ب) اطلاع‌رسانی الکترونیکی در خصوص شیوه ارائه خدمات</p> <p>ج) الکترونیکی کردن کلیه فرایندهای دارای قابلیت الکترونیکی شدن</p> <p>د) الکترونیکی نمودن کلیه پرداخت‌های متقاضیان دریافت خدمت بابت هزینه‌های مربوط به صورت یکپارچه</p> <p>ه) سازمان‌دهی پایگاه‌های داده و اطلاعات پایه مربوط و فراهم نمودن امکان تبادل الکترونیکی اطلاعات و پاسخگویی الکترونیکی به استعلام‌های سایر دستگاه‌های اجرایی حسب شرح وظایف آنها به صورت رایگان</p> <p>و) پیش‌بینی سازوکار رسیدگی به شکایات مردمی و اعمال نتایج نظرسنجی مردم در نحوه ارائه خدمات به منظور ارتقای مشارکت الکترونیکی ذی‌نفعان</p> <p>ز) الکترونیکی کردن خدمات مشترک بین دستگاهی به صورت یکپارچه در قالب پنجره واحد خدمات به گونه‌ای که:</p> <p>۱. کلیه فرایندها و مراحل بین دستگاهی انجام خدمت بدون نیاز به پیگیری و مراجعه متقاضی به آنها انجام شده و محل درخواست و دریافت خدمت یکسان باشد.</p> <p>۲. در مراجعات مختلف متقاضی به دستگاه‌های اجرایی، از خذ اطلاعات تکراری از ارباب رجوع پرهیز شود.</p>

۱-۲. ارزیابی

یکی از موارد مهمی که می‌تواند به اجرای دولت الکترونیکی در کشورمان کمک کند الزام دستگاه‌ها به ارائه خدمات به شهروندان به صورت الکترونیکی و حذف لزوم مراجعه حضوری مردم به دستگاه اجرایی برای دریافت خدمت است. این حکم در بند «۳» ماده (۳۷) قانون مدیریت خدمات کشوری وجود داشت، اما در لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری حذف شده است، لذا برای تسریع در اجرای دولت الکترونیکی در کشورمان پیشنهاد می‌شود بند «۳» ماده (۳۷) قانون مدیریت خدمات کشوری عیناً در لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری اضافه شود.

بعضی از دستگاه‌های اصلی برای ارتباط دستگاه‌های تابعه خود شبکه مجزا و مستقلی را ایجاد کرده‌اند. این شبکه‌های مستقل، مانع بزرگی برای اجرای کامل دولت الکترونیکی در کشور محسوب می‌شود و به علاوه حفظ امنیت آنها چالش بزرگی را ایجاد کرده است. برای جلوگیری از جزیره‌ای شدن ارائه خدمات الکترونیکی دستگاه‌ها پیشنهاد می‌شود تبادل الکترونیکی اطلاعات بین دستگاه‌های اجرایی صرفاً از طریق مرکز ملی تبادلات اطلاعات (NIX) که با حکم ماده (۶۷) برنامه ششم توسعه ایجاد شده، انجام شود.

بند «ج» ماده (۳۷) از حیث مرجع تشخیص «فرایندهای دارای قابلیت الکترونیکی شدن» ابهام دارد. لذا در تبصره «۱» پیشنهادی سعی شده این ابهام برطرف شود. همچنین به منظور تسهیل و تحقق نظارت مجلس شورای اسلامی بر اجرای ماده (۳۷)، ارائه گزارش عملکرد در قالب تبصره الحاقی (۲) پیشنهاد شده است.

۲-۲. پیشنهادها

پیشنهاد ۱: بند «۳» ماده (۳۷) قانون مدیریت خدمات کشوری در لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری اضافه شود:

ارائه خدمات به شهروندان به صورت الکترونیکی و حذف لزوم مراجعه حضوری مردم به دستگاه اجرایی برای دریافت خدمت.	بند الحاقی (۱)
--	----------------

پیشنهاد ۲: بند الحاقی زیر در لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری اضافه شود:

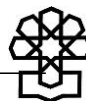
تبادل الکترونیکی اطلاعات بین دستگاه‌های اجرایی صرفاً بر بستر شبکه ملی اطلاعات و از طریق مرکز ملی تبادلات اطلاعات (NIX) ایجاد شده توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات انجام می‌شود.	بند الحاقی (۲)
---	----------------

پیشنهاد ۳:

فرایندهای قابل الکترونیکی شدن دستگاه‌های اجرایی توسط سازمان و با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات احصاء و با تصویب شورای اجرایی فناوری اطلاعات در ابتدای مهرماه هر سال به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ می‌شود.	تبصره الحاقی (۱)
---	------------------

پیشنهاد ۴:

سازمان با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است وضعیت اجرای بندهای این ماده را در ابتدای مهرماه هر سال به مجلس شورای اسلامی گزارش دهد.	تبصره الحاقی (۲)
--	------------------

۳. بند «۲۴» - واحدهای خدمات‌رسانی الکترونیکی غیردولتی

قانون	لایحه
<p>ماده (۳۸) - به‌منظور تسریع و سهولت در ارائه خدمات به مردم، واحدهای خدمات‌رسانی الکترونیکی از طریق بخش‌های دولتی و غیردولتی در مراکز شهرستان‌ها ایجاد می‌گردد. کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند حداکثر تا پایان سال ۱۳۸۷ انجام آن دسته از خدماتی که از این طریق قابل ارائه می‌باشد را توسط این مراکز ارائه نمایند. دستورالعمل اجرایی این ماده به تصویب شورای عالی اداری می‌رسد.</p>	<p>بند «۲۴» - ماده (۳۸) به‌شرح زیر اصلاح می‌شود:</p> <p>ماده (۳۸) - دستگاه‌های اجرایی موظفند زمینه دسترسی عموم خدمات‌گیرندگان به کلیه خدمات الکترونیکی قابل ارائه خارج از محیط اداری خود را از طرق مختلف به‌ویژه واحدهای خدمات‌رسانی الکترونیکی غیردولتی فراهم نمایند.</p> <p>تبصره . سیاستگذاری و راهبری واحدهای مذکور درخصوص کیفیت و نحوه ارائه خدمات برعهده سازمان خواهد بود. آیین‌نامه اجرایی این ماده مشتمل بر مجوز تأسیس این واحدها، تعرفه‌های خدمات، نحوه نظارت بر پاسخگویی و ضوابط و استانداردهای فعالیت، حداکثر ظرف مدت سه‌ماه توسط سازمان با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.</p>

۳-۱. ارزیابی

ارائه خدمات الکترونیکی از طریق پورتال‌های الکترونیکی در این ماده مغفول مانده است، لذا برای توسعه همه‌جانبه دولت الکترونیکی در کشورمان پیشنهاد می‌شود عبارت «از طریق درگاه‌های الکترونیکی» به ابتدای ماده (۳۸) اضافه شود.

در ماده مذکور، تصویب دستورالعمل اجرایی برای ارائه خدمات دولت الکترونیک موضوع این ماده به شورای عالی اداری محول شده که مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی است.

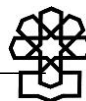
همچنین در ماده مذکور از «واحدهای خدمات‌رسانی الکترونیکی غیردولتی» نام برده شده است. که تعریف مشخصی از آن ارائه نشده است. با توجه به کثرت فعالان این حوزه مانند «دفاتر پیشخوان خدمات دولت و بخش عمومی» که سال‌هاست به خدمات‌رسانی مشغول‌اند پیشنهاد می‌شود از عبارت «اپراتورهای (کارورهای) خدمات‌رسانی الکترونیکی غیردولتی» استفاده شود و برگزاری مزایده برای انتخاب یک یا چند اپراتور خدمات‌رسانی الکترونیکی در متن این ماده مورد توجه قرار گیرد.

۲-۳. پیشنهاد

با توجه به تحلیل فوق پیشنهاد می‌شود ماده (۳۸) به صورت زیر اصلاح شود:

ماده (۳۸) - «دستگاه‌های اجرایی موظفند زمینه دسترسی عموم خدمات‌گیرندگان به کلیه خدمات قابل ارائه در خارج از محیط اداری خود را از طریق درگاه‌های الکترونیکی و یا اپراتورهای (کارورهای) خدمات‌رسانی الکترونیکی غیردولتی فراهم نمایند.

تبصره - سازمان با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات از طریق برگزاری مزایده، اپراتورهای (کارورهای) خدمات‌رسانی الکترونیکی غیردولتی موضوع این قانون را انتخاب می‌کند. سیاست‌گذاری، نظارت، تعیین نحوه فعالیت اپراتورها (کارورها) و صدور پروانه فعالیت آنها، توسط سازمان و با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات انجام می‌شود.»

۴. ماده (۳۹) - قانون صرفه‌جویی و بهره‌برداری مناسب از ساختمان‌ها و فضاهای اداری

لایحه	قانون
بدون تغییر در قانون	<p>ماده (۳۹). دستگاه‌های اجرایی موظفند به‌منظور صرفه‌جویی و بهره‌برداری مناسب از ساختمان‌ها و فضاهای اداری و جلوگیری از تشریفات زائد و هزینه‌های غیرضرور و فراهم آوردن موجبات ایمنی و سلامت شغلی کارمندان براساس ضوابط و استانداردهای به‌کارگیری فضاها، تجهیزات و ملزومات اداری که توسط سازمان تهیه و ابلاغ می‌گردد، اقدام نمایند.</p> <p>تبصره - کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند حداکثر ظرف مدت یک‌سال ساختمان‌های مورد استفاده خود را با استانداردهای یادشده تطبیق داده و فضاهای مازاد را حسب مورد در استان‌ها به ادارات کل اقتصادی و دارایی استان و در مرکز به وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام نمایند تا از طریق این وزارتخانه حسب مورد با تصویب هیئت‌وزیران و یا شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان دستگاه‌های بهره‌بردار آن تعیین گردد.</p> <p>در صورتی که در مهلت تعیین‌شده دستگاه‌های اجرایی اقدام نکنند ذی‌حسابان موظفند فضاهای مازاد را به وزارت یا اداره کل متبوع جهت اقدام به‌ترتیب فوق اعلام نمایند.</p>

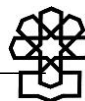
۱-۴. ارزیابی

ضوابط و استاندارد به کارگیری فضاها، تجهیزات و ملزومات اداری توسط سازمان (معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور) تهیه و طبق بخشنامه ۵۲۳۶/۹۰/۲۰۰ در تاریخ ۱۳۹۰/۳/۷ به تمام دستگاه‌های اجرایی مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری ابلاغ شد.

شورای عالی اداری نیز در جلسه ۱۴۹ مورخ ۱۳۹۰/۲/۵ بنا به پیشنهاد معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور، موضوع بهره‌برداری مطلوب از ساختمان‌های اداری، تخصیص مناسب فضای اداری و کاهش هزینه‌های ناشی از تأمین، بهره‌برداری و نگهداری ساختمان‌های دولتی را بررسی کرد و مصوبه خود را با شماره ۲۰۶/۷۵۳۹ در تاریخ ۱۳۹۰/۴/۱ ابلاغ کرد.

ضوابط جدید سامان‌دهی فضاها، اداری دستگاه‌های اجرایی کشور و بهره‌برداری مطلوب از ساختمان‌ها و اراضی در اختیار دستگاه‌های اجرایی در جلسه ۱۸۱ شورای عالی اداری تصویب شد و با شماره ۱۰۲۳۵۳ در تاریخ ۱۳۹۷/۳/۵ ابلاغ شد.

برای اجرای کامل ماده (۳۹) قانون مدیریت خدمات کشوری، لازم است اطلاعات فضاها و ساختمان‌های اداری دستگاه‌های اجرایی گردآوری شود، اطلاعات مذکور تجزیه و تحلیل شده و در مورد فضاها، مازاد تصمیم‌گیری شود، اما این مهم تاکنون انجام نشده و به همین دلیل حکم ماده (۳۹) در لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری حفظ شده است.

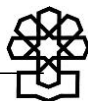
۲-۴. پیشنهاد

با توجه به تحلیل فوق پیشنهاد می‌شود ماده (۳۹) قانون به صورت کامل در لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری حفظ شود.

۵. بند «۲۵» - مسئولیت‌ها در موضوع دولت الکترونیک

قانون	لایحه
ماده (۴۰) - به منظور ایجاد زیرساخت اطلاعاتی و تمرکز امور مربوط به استفاده از فناوری اطلاعات در خدمات اداری، دولت موظف است از طریق سازمان ثبت احوال و شرکت پست جمهوری اسلامی ایران و مشارکت کلیه دستگاه‌های اجرایی پایگاه اطلاعات ایرانیان را طراحی، سامان‌دهی و اجرا نماید.	بند «۲۵» - ماده (۴۰) و تبصره‌های آن به شرح زیر اصلاح می‌شود:
تبصره «۱» - این پایگاه با استفاده از شماره ملی و کد پستی از طریق سامان‌دهی، هدایت و اتصال داده‌ها و اطلاعات موجود دستگاه‌ها تشکیل می‌گردد.	ماده (۴۰) - به منظور تحقق مواد این فصل، سازمان عهده‌دار مسئولیت راهبری، هدایت، نظارت و پایش اقدامات مربوط به توسعه دولت الکترونیک در نظام اداری با همکاری دستگاه‌ها به شرح زیر است:
تبصره «۲» - کلیه دستگاه‌های اجرایی موظفند تا پایان سال ۱۳۸۶ پایگاه‌های اطلاعات داده‌های مربوط به خود را با استفاده از شماره ملی و کد پستی آماده نمایند.	الف) فراهم‌سازی و توسعه زیرساخت‌های فنی اطلاعات و ارتباطات جهت توسعه دولت الکترونیک و الکترونیکی کردن خدمات بین‌دستگاهی توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات.
تبصره «۳» - آیین‌نامه این ماده توسط سازمان تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.	ب) ایجاد سازوکار لازم جهت تخصیص اعتبارات مربوط به برنامه‌های حوزه دولت الکترونیک دستگاه‌های اجرایی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور.
	ج) تصویب تعرفه ارائه خدمات دولت الکترونیک توسط بخش غیردولتی به وسیله کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات سازمان تنظیم مقررات و

لایحه	قانون
<p>ارتباطات رادیویی.</p> <p>تبصره «۱»- در راستای تسهیل شرایط و فرایندهای انجام کار و شناسایی و پیاده‌سازی پنجره واحد خدمات، شناسنامه‌دار کردن خدمات و استعلامات بین‌دستگاهی و هماهنگی بین انجام مأموریت‌های این سازمان با مأموریت‌های هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار موضوع تبصره «۳» ماده (۷) قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی و اجتناب از دوباره‌کاری، سازمان به‌عنوان عضو در هیئت مذکور اضافه می‌شود.</p> <p>تبصره «۲»- دستگاه‌های اجرایی مکلفند براساس دستورالعمل و سامانه‌ای که توسط سازمان تهیه و ایجاد می‌شود، امکان ارزیابی سطح کیفیت خدمات الکترونیکی خود را مبتنی بر سطح سرویس و شاخص‌های توافق شده دستگاه با سازمان، فراهم کنند. سازمان موظف است با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط، سطح کیفیت خدمت‌رسانی الکترونیکی دستگاه‌های اجرایی را اندازه‌گیری کرده و نتایج آن را در ارزیابی عملکرد سالانه لحاظ نماید.</p>	<p>تبصره «۴»- سازمان مسئول پیگیری و نظارت بر حُسن انجام تکالیف مصرح در این ماده می‌باشد. هرگونه ارائه خدمات و برقراری ارتباط با مراجعانی که نیاز به شناسایی افراد و آدرس محل استقرار آنها می‌باشد از سال ۱۳۸۸ بدون استفاده از شماره ملی و کد پستی توسط دستگاه‌های اجرایی ممنوع می‌باشد.</p>

۱-۵. ارزیابی

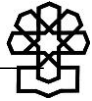
در صدر ماده (۴۰) لایحه، مسئولیت راهبری، هدایت، نظارت و پایش اقدامات مربوط به توسعه دولت الکترونیک در نظام اداری به سازمان واگذار شده است. در حالی که بند «ب» ماده (۳) قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سیاستگذاری و برنامه‌ریزی کلان و هدایت و نظارت بر شبکه‌های پستی، پست‌بانک و مخابراتی و فناوری اطلاعات کشور در چارچوب سیاست‌های کلی نظام را به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات سپرده است. توسعه دولت الکترونیک بخشی از فناوری اطلاعات کشور محسوب می‌شود، بنابراین طبق قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سیاستگذاری و برنامه‌ریزی کلان و هدایت و نظارت بر توسعه دولت الکترونیک در کشور برعهده وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات است. بنابراین پیشنهاد می‌شود صدر ماده (۴۰) لایحه به صورت زیر اصلاح شود: «به منظور تحقق مواد این فصل سازمان با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات عهده‌دار احصاء، اولویت‌بندی اجرا، نظارت و پایش اقدامات توسعه دولت الکترونیک در نظام اداری کشور است و اقدامات دستگاه‌ها به شرح زیر است:»

جزء «ب» ماده (۴۰) لایحه به موضوع اعتبارات مربوط به برنامه‌های حوزه دولت الکترونیک در دستگاه‌های اجرایی می‌پردازد. برنامه توسعه دولت الکترونیک در اعتبارات بودجه سنواتی جایگاه ویژه‌ای دارد. به عنوان مثال، برنامه توسعه دولت الکترونیک در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ با اعتبار ۲,۵۶۱ میلیارد ریالی و در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ با اعتبار ۳,۰۶۵ میلیارد ریالی در جایگاه دوم اعتبارات فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور قرار داشت. البته اعتبارات توسعه دولت الکترونیک بین حدود ۵۹ دستگاه توزیع می‌شود که یکپارچگی ندارد. جزء «ب» این لایحه با هدف نظم‌بخشی به اعتبارات توسعه دولت

الکترونیکی تنظیم شده که به استفاده مؤثر از منابع و راه‌اندازی یکپارچه دولت الکترونیکی کمک شایانی خواهد کرد. به‌منظور تکمیل این بند پیشنهاد می‌شود، جزء «ب» ماده (۴۰) لایحه به‌صورت زیر اصلاح شود: «دستگاه‌های اجرایی مجاز به اختصاص بودجه برای اجرای طرح‌های موازی و انجام‌شده توسط دستگاه‌های دیگر در حوزه دولت الکترونیک نیستند و سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است با همکاری سازمان، اعتبارات مربوط به برنامه‌های حوزه دولت الکترونیک دستگاه‌های اجرایی را در یک ردیف بودجه با نام «توسعه دولت الکترونیک» تجمیع کند.

جزء «ج» ماده (۴۰) لایحه به موضوع تصویب تعرفه ارائه خدمات دولت الکترونیک توسط بخش غیردولتی به‌وسیله کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات می‌پردازد، اما کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات را یک نهاد تابع سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی قلمداد می‌کند. درحالی‌که کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات یک نهاد وابسته به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات است که سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی دبیرخانه اجرایی کمیسیون مذکور محسوب می‌شود. بنابراین پیشنهاد می‌شود جزء «ج» ماده (۴۰) لایحه به‌صورت زیر اصلاح شود: «ج- تصویب تعرفه ارائه خدمات دولت الکترونیک توسط بخش غیردولتی به‌وسیله کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات».

همچنین پیشنهاد می‌شود تبصره «۱» حذف شود. به‌دلیل اینکه مطابق با تبصره «۳» ماده (۷) قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل

چهل و چهارم قانون اساسی^۱، حسب مورد نماینده دستگاه ذی ربطی که مجوز کسب و کار صادر می‌کنند در «هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» حضور خواهند داشت. به عبارت دیگر در مواردی که سازمان اداری و استخدامی مرجع صدور مجوز کسب و کار باشد نماینده آن سازمان در «هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار» شرکت خواهد داشت.

تبصره «۲» ماده (۴۰) لایحه به موضوع ارزیابی سطح کیفیت خدمات الکترونیکی دستگاه‌ها توسط سازمان می‌پردازد. طبق این تبصره، دستورالعمل ارزیابی سطح کیفیت خدمات الکترونیکی دستگاه‌ها توسط سازمان تهیه می‌شود. درحالی‌که بسیاری از شاخص‌های ارزیابی خدمات الکترونیکی از نوع فناوری اطلاعات و ارتباطات هستند و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات می‌تواند در تدوین دستورالعمل ارزیابی سطح کیفیت خدمات الکترونیکی مؤثر باشد، بنابراین پیشنهاد می‌شود تبصره «۲» ماده (۴۰) لایحه به صورت زیر اصلاح شود: «تبصره «۲»- دستگاه‌های اجرایی مکلفند براساس دستورالعملی که سازمان با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تهیه می‌کند و سامانه‌ای که توسط سازمان ایجاد می‌شود، امکان ارزیابی سطح کیفیت خدمات الکترونیکی خود را مبتنی بر سطح

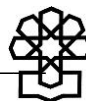
---

۱. تبصره «۳» ماده (۷) قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی: «کلیه مراجعی که مجوز کسب و کار صادر می‌کنند موظفند نوع، شرایط و فرایند صدور، تمدید و لغو مجوزهایی که صادر می‌کنند را به همراه مبانی قانونی مربوطه ظرف مدت یک‌ماه پس از ابلاغ این قانون، تهیه و به «هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار»، مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی ارسال کنند. این هیئت به ریاست وزیر امور اقتصادی و دارایی با حضور نماینده تام‌الاختیار دادستان کل کشور، نماینده تام‌الاختیار رئیس سازمان بازرسی کل کشور، دو نماینده مجلس شورای اسلامی، نماینده اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، نماینده اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نماینده اتاق اصناف کشور و حسب مورد نماینده دستگاه ذی ربط تشکیل می‌شود و موظف است حداکثر تا سه‌ماه پس از ابلاغ این قانون، شرایط و مراحل صدور مجوزهای کسب و کار در کشور جمهوری اسلامی ایران را به نحوی تسهیل و هزینه‌های آن را تقلیل دهد تا صدور مجوز کسب و کار با حداقل هزینه و مراحل، به صورت غیرحضوری و در کمترین زمان ممکن صورت پذیرد. مصوبه هیئت مذکور پس از تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی لازم‌الاجرا می‌باشد.»

خدمات و شاخص‌های توافق شده دستگاه با سازمان، فراهم کنند. سازمان موظف است با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط، سطح کیفیت خدمت‌رسانی الکترونیکی دستگاه‌های اجرایی را اندازه‌گیری کرده و نتایج آن را در ارزیابی عملکرد سالانه لحاظ نماید».

۲-۵. پیشنهاد

پیشنهاد مرکز	لایحه
ماده (۴۰) به‌صورت زیر اصلاح شود: به‌منظور تحقق مواد این فصل سازمان با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات عهده‌دار احصاء، اولویت‌بندی اجراء، نظارت و پایش اقدامات توسعه دولت الکترونیک در نظام اداری کشور است و اقدامات دستگاه‌ها به‌شرح زیر است:	بند «۲۵» - ماده (۴۰) و تبصره‌های آن به‌شرح زیر اصلاح می‌شود: ماده (۴۰) - به‌منظور تحقق مواد این فصل، سازمان عهده‌دار مسئولیت راهبری، هدایت، نظارت و پایش اقدامات مربوط به توسعه دولت الکترونیک در نظام اداری با همکاری دستگاه‌ها به‌شرح زیر است:
بدون تغییر	الف) فراهم‌سازی و توسعه زیرساخت‌های فنی اطلاعات و ارتباطات جهت توسعه دولت الکترونیک و الکترونیکی کردن خدمات بین‌دستگاهی توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات.
جزء «ب» به‌صورت زیر اصلاح شود: دستگاه‌های اجرایی مجاز به اختصاص بودجه برای اجرای طرح‌های موازی و انجام‌شده توسط دستگاه‌های دیگر در حوزه دولت الکترونیک نیستند و سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است با همکاری سازمان، اعتبارات مربوط به برنامه‌های حوزه دولت الکترونیک دستگاه‌های اجرایی را در یک ردیف بودجه با نام «توسعه دولت الکترونیک» جمع کند.	ب) ایجاد سازوکار لازم جهت تخصیص اعتبارات مربوط به برنامه‌های حوزه دولت الکترونیک دستگاه‌های اجرایی توسط سازمان برنامه و بودجه کشور.

پیشنهاد مرکز	لایحه
هزینه توسعه دولت الکترونیک همه دستگاه‌های اجرایی مقرر در بودجه سنواتی صرفاً از ردیف مذکور قابل محاسبه و تخصیص خواهد بود.	
تصویب تعرفه ارائه خدمات دولت الکترونیک توسط بخش غیردولتی به‌وسیله کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات.	ج) تصویب تعرفه ارائه خدمات دولت الکترونیک توسط بخش غیردولتی به‌وسیله کمیسیون تنظیم مقررات ارتباطات سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی.
تبصره «۱» حذف شود.	تبصره «۱»- در راستای تسهیل شرایط و فرایندهای انجام کار و شناسایی و پیاده‌سازی پنجره واحد خدمات، شناسنامه‌دار کردن خدمات و استعلامات بین‌دستگاهی و هماهنگی بین انجام مأموریت‌های این سازمان با مأموریت‌های هیئت مقررات‌زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار موضوع تبصره «۳» ماده (۷) قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم (۴۴) قانون اساسی و اجتناب از دوباره‌کاری، سازمان به‌عنوان عضو در هیئت مذکور اضافه می‌شود.
تبصره «۲»- دستگاه‌های اجرایی مکلفند براساس دستورالعملی که سازمان با همکاری وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تهیه می‌کند و سامانه‌ای که توسط سازمان ایجاد می‌شود، امکان ارزیابی سطح کیفیت خدمات الکترونیکی خود را مبتنی بر سطح سرویس و شاخص‌های توافق شده دستگاه با سازمان، فراهم کنند. سازمان موظف است با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط، سطح کیفیت خدمت‌رسانی الکترونیکی دستگاه‌های اجرایی را اندازه‌گیری کرده و نتایج آن را در ارزیابی عملکرد سالانه لحاظ نماید.	تبصره «۲»- دستگاه‌های اجرایی مکلفند براساس دستورالعمل و سامانه‌ای که توسط سازمان تهیه و ایجاد می‌شود، امکان ارزیابی سطح کیفیت خدمات الکترونیکی خود را مبتنی بر سطح سرویس و شاخص‌های توافق شده دستگاه با سازمان، فراهم کنند. سازمان موظف است با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط، سطح کیفیت خدمت‌رسانی الکترونیکی دستگاه‌های اجرایی را اندازه‌گیری کرده و نتایج آن را در ارزیابی عملکرد سالانه لحاظ نماید.

جمع‌بندی

فصل پنجم لایحه و قانون موقت مدیریت خدمات کشوری به موضوع استفاده از فناوری اطلاعات در ارائه خدمات دستگاه‌های اجرایی می‌پردازد. این موضوع در ادبیات فناوری اطلاعات با عنوان دولت الکترونیک شناخته می‌شود. در زمینه توسعه دولت الکترونیک علاوه بر موادی از قانون آزمایشی مدیریت خدمات کشوری، احکام متعددی نیز در قوانین برنامه پنج‌ساله تصویب شده است. از طرف دولت نیز نقشه راه توسعه دولت الکترونیک مشتمل بر آیین‌نامه توسعه خدمات الکترونیکی دستگاه‌های اجرایی و ضوابط فنی و اجرایی توسعه دولت الکترونیک تصویب و در حال اجرا هستند. با وجود این پیشرفت توسعه دولت الکترونیک در کشورمان با کندی روبه‌رو است. اکنون که بررسی لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری در دستور کار مجلس شورای اسلامی قرار گرفته فرصتی برای بازنگری قوانین بالادستی توسعه دولت الکترونیک فراهم شده است. دولت در تدوین لایحه مذکور تغییرات متعددی را در مواد مرتبط با موضوع دولت الکترونیک اعمال کرده است. در این گزارش نیز با بررسی‌های کارشناسی لایحه تغییراتی در مواد آن پیشنهاد شده است. محورهای مختلف پیشنهادها به موضوعات: بلوغ الکترونیکی فرایندهای مورد عمل دستگاه‌ها، بهبود کیفیت و کمیت ارائه خدمات، واحدهای خدمات‌رسانی الکترونیکی غیردولتی، صرفه‌جویی و بهره‌برداری مناسب از ساختمان‌ها و فضاهای اداری، مسئولیت‌ها در موضوع دولت الکترونیک، معطوف است. متن نهایی پیشنهادها برای مواد، بندها و تبصره‌های آنها به تفکیک در بخش‌های مربوطه ارائه شده است.

منابع و مآخذ

۱. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
۲. قانون وظایف و اختیارات وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، مصوب ۱۳۸۲/۹/۱۹ مجلس شورای اسلامی.
۳. قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸ مجلس شورای اسلامی.
۴. قانون مدیریت خدمات کشوری، مصوب ۱۳۸۶/۷/۸.
۵. قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ مجلس شورای اسلامی.
۶. لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری، شماره ثبت ۳۷۲، دوره دهم - سال دوم، مجلس شورای اسلامی.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۶۰۸۸

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهار نظر کارشناسی درباره: «لایحه اصلاح و دائمی نمودن قانون مدیریت خدمات کشوری» ۷. فصل پنجم - فناوری اطلاعات و خدمات اداری

نام دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین

تهیه و تدوین: حسن پوراسماعیل

ناظران علمی: حسین افشین، پریسا علیزاده

اظهار نظر کنندگان: مهدی فقیهی، ابوالفضل درویشوند (دفتر مطالعات حقوقی)

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. مدیریت خدمات کشوری

۲. دولت الکترونیک

۳. فناوری اطلاعات

تاریخ شروع مطالعه: ۱۳۹۶/۱۱/۲۳

تاریخ خاتمه مطالعه: ۱۳۹۷/۹/۱۳

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۹/۱۷

